

## Xây dựng tiềm lực chính trị - tinh thần trong khu vực phòng thủ hiện nay - một số kinh nghiệm thực tiễn

ThS. HÀ NGỌC PHI

Đại học Huế; Email: hangocphi@hueuni.edu.vn

**Tóm tắt:** Xây dựng khu vực phòng thủ (KVPT) đòi hỏi sự kết hợp hài hòa giữa tiềm lực chính trị - tinh thần (TLCTTT), kinh tế, khoa học - công nghệ, và quân sự - an ninh - đối ngoại. Trong đó, việc củng cố TLCTTT giữ vai trò then chốt, cấp thiết và thường xuyên. Đây là trách nhiệm chung của toàn hệ thống chính trị, lực lượng vũ trang và nhân dân, dưới sự lãnh đạo của Đảng. Mục tiêu là định hướng tư tưởng, thúc đẩy sức mạnh tổng hợp, đảm bảo thắng lợi sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Phân tích thực tiễn và kinh nghiệm xây dựng TLCTTT trong KVPT hiện nay sẽ làm rõ hơn tầm quan trọng này.

**Từ khóa:** khu vực phòng thủ, tiềm lực chính trị - tinh thần

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh từng căn dặn: □Mọi người đều có trách nhiệm làm cho dân giàu nước mạnh, quốc phòng vững mạnh□<sup>(1)</sup>. Thực hiện di huấn của Người, Đảng và Nhà nước ta luôn luôn coi trọng xây dựng nền quốc phòng toàn dân nói chung, xây dựng tiềm lực chính trị, tinh thần nói riêng là chủ trương chiến lược, quan trọng, xuyên suốt; không chỉ góp phần nâng cao sức mạnh quốc phòng, bảo vệ vững chắc Tổ quốc từ sớm, từ xa, từ khi nước chưa nguy, mà còn tạo sự ổn định tình hình an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, góp phần phát triển kinh tế, xã hội trên từng địa bàn và cả nước.

Nhận thức tầm quan trọng của nhiệm vụ bảo vệ chủ quyền quốc gia trong bối cảnh hiện nay, Đảng và Nhà nước đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo, cụ thể là Nghị quyết số 28-NQ-TW ngày 22/9/2008 của Bộ Chính trị (khóa X) và Nghị quyết Trung ương 8 (khóa XI) về chiến lược bảo vệ tổ quốc trong tình hình mới tiếp tục xác định: □Xây dựng khu vực phòng thủ tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương vững chắc là một chủ trương chiến lược quan trọng□<sup>(2)</sup>.

Xây dựng KVPT vững mạnh đòi hỏi sự đồng bộ về lực lượng, thế trận và tiềm lực tại địa phương. Trong đó, TLCTTT đóng vai trò then chốt, định hướng hành động cho mọi cá nhân và tổ chức, thúc đẩy sức mạnh tổng hợp, đảm bảo thắng lợi sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Tăng cường TLCTTT trong KVPT là nhiệm

vụ cấp bách và thường xuyên, nhằm nâng cao tinh thần cảnh giác cách mạng, củng cố ý chí quyết tâm chính trị, sẵn sàng huy động mọi nguồn lực phục vụ quốc phòng, an ninh, chủ động ứng phó mọi tình huống, kiên quyết ngăn chặn mọi âm mưu phá hoại của các thế lực thù địch.

### 1. Vai trò của tiềm lực chính trị - tinh thần trong khu vực phòng thủ

TLCTTT đóng vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy sức mạnh toàn diện của quốc gia. Trước hết, ảnh hưởng đến sức mạnh quân sự tổng hợp là không thể phủ nhận. Một tinh thần đoàn kết, chiến đấu quyết liệt sẽ giúp tăng cường hiệu quả của các hoạt động quốc phòng, từ đó nâng cao khả năng phòng thủ và thúc đẩy sự phát triển toàn diện. Sức mạnh quân sự tổng hợp đồng nghĩa với sự chuẩn bị tốt nhất cho mọi tình huống.

TLCTTT còn tác động đến ý chí chiến đấu và tinh thần đoàn kết trong quân đội. Khi mọi thành viên trong tổ chức có cùng mục tiêu và lý tưởng, khả năng phản kích, chịu đựng cũng như sức mạnh tinh thần sẽ được nâng cao, từ đó tạo nên sức mạnh chiến đấu vững chắc. Ngoài ra, TLCTTT còn quan trọng trong việc định hình quan hệ với an ninh quốc gia và phát triển kinh tế - xã hội. Sự ổn định và đoàn kết sẽ tạo nền tảng vững chắc để phát triển kinh tế, đồng thời ngăn ngừa được những nguy cơ an ninh đe dọa.

Nhận thức sâu sắc về tầm quan trọng chiến lược

của công tác bảo vệ Tổ quốc trong bối cảnh hiện nay, cùng với yêu cầu ngày càng cao về củng cố tiềm lực quốc phòng toàn diện. Những năm qua, hệ thống chính trị các cấp đã triển khai đồng bộ nhiều giải pháp nhằm xây dựng nền tảng vững chắc cho KVPT. Việc tăng cường sức mạnh lãnh đạo của Đảng, hiệu quả quản lý điều hành của chính quyền đã được ưu tiên hàng đầu, nhằm đáp ứng tối ưu nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội và củng cố an ninh quốc phòng. Trong đó, trọng tâm là công tác xây dựng, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ, đảng viên, thu hút nguồn nhân lực trí thức trẻ về công tác tại các vùng khó khăn, biên giới, hải đảo, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội bền vững. Song song với đó, việc xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc

Dân tộc được đẩy mạnh, không ngừng nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho nhân dân. Công tác dân vận, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân, xây dựng "thế trận lòng dân" vững chắc được đặc biệt chú trọng, nhằm tạo nên sức mạnh tổng hợp bảo vệ Tổ quốc.

Thực hiện nghiêm túc đường lối, quan điểm của Đảng về đối ngoại và hội nhập quốc tế, đặc biệt là đối ngoại quốc phòng và đối ngoại nhân dân, đã góp phần tạo lập môi trường hòa bình, ổn định, thuận lợi cho sự phát triển của đất nước. Việc kết nghĩa giữa các địa phương, đơn vị và nhân dân trong khu vực phòng thủ được nhân rộng, tạo nên sức mạnh tổng hợp bảo vệ Tổ quốc từ xa, từ sớm. Hội đồng Giáo dục Quốc phòng, An ninh các cấp được kiện toàn, hoạt động hiệu quả,

Đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao nhận thức quốc phòng, an ninh cho toàn dân. Các cơ quan thông tấn, báo chí đã tích cực tuyên truyền, phổ biến kết quả thực hiện nhiệm vụ quân sự, quốc phòng, an ninh, góp phần nâng cao nhận thức của người dân.

Bên cạnh đó, công tác đấu tranh phòng, chống các hoạt động "diễn biến hòa bình", bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch luôn được đặt lên hàng đầu. Việc ngăn ngừa, xử lý các nguy cơ nội sinh, các biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ được chú trọng, nhằm bảo đảm sự trong sạch, vững mạnh của hệ thống chính trị. Đồng thời, công tác chăm sóc sức khỏe nhân dân được đầu tư đúng mức, tạo điều kiện thuận lợi cho người dân tham gia các nhiệm vụ quốc phòng, an ninh.

Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu đạt được,

vẫn còn tồn tại một số hạn chế, yếu kém cần khắc phục. Nhận thức về ý nghĩa, tầm quan trọng của KVPT trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc ở một số cấp, ngành, địa phương và nhân dân vẫn chưa đầy đủ, sâu sắc, dẫn đến tình trạng chủ quan, thiếu cảnh giác. Một bộ phận cán bộ, đảng viên phai nhạt lý tưởng, giảm sút ý chí, ngại khó, ngại khổ<sup>(3)</sup>. Bên cạnh đó, tham nhũng, lãng phí, quan liêu, suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ cũng như những mâu thuẫn xã hội còn diễn biến phức tạp<sup>(4)</sup>. Việc thể chế hóa các chủ trương, nghị quyết của Đảng còn chậm, chưa toàn diện, một số lĩnh vực còn bất cập. Hệ thống chính trị ở cơ sở một số địa phương chưa thật sự vững mạnh, tình trạng quan liêu, tham nhũng, lãng phí, các tệ nạn xã hội vẫn chưa được đẩy lùi triệt để. Công tác dân chủ ở cơ sở chưa thực sự tốt, việc nắm bắt tâm tư, nguyện vọng, giải quyết kịp thời những khó khăn, vướng mắc của nhân dân chưa được thực hiện hiệu quả, dẫn đến giảm sút lòng tin của nhân dân đối với Đảng và Nhà nước, làm suy yếu "thế trận lòng dân", tạo kẽ hở cho các thế lực thù địch lợi dụng, chống phá.

Công tác chỉ đạo, nắm tình hình của cấp ủy, chính quyền, người đứng đầu ở một số địa phương chưa kịp thời, thống nhất; năng lực tham mưu, tổ chức thực hiện của cán bộ cơ sở còn hạn chế; chưa phát huy hết sức mạnh của hệ thống chính trị trong xử lý các tình huống phức tạp về an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội. Hoạt động của Hội đồng Giáo dục Quốc phòng, An ninh ở một số nơi còn mang tính hình thức, hiệu quả thấp; chất lượng giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh cho các đối tượng, đặc biệt là học sinh, sinh viên, đồng bào vùng sâu, vùng xa còn nhiều hạn chế. Thực hiện chính sách xã hội, chính sách đối với người có công với cách mạng, thương bệnh binh, gia đình liệt sĩ ở một số nơi còn chưa chặt chẽ, dẫn đến những tiêu cực. Công tác đối ngoại nhân dân của một số địa phương còn hạn chế. Quản lý và khai thác các di sản văn hóa, lễ hội truyền thống và hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo ở một số nơi còn thiếu chặt chẽ, dẫn đến những vụ việc tiêu cực, ảnh hưởng đến văn hóa địa phương và đời sống tín ngưỡng, tôn giáo của nhân dân.

## 2. Một số kinh nghiệm trong xây dựng tiềm lực chính trị - tinh thần trong khu vực phòng thủ

Việc kiến thiết một nền tảng chính trị - tinh thần

vững chắc trong KVPT đòi hỏi sự nỗ lực toàn diện và bài bản. Để đạt được mục tiêu này, một số kinh nghiệm trọng yếu cần được đặc biệt chú trọng.

*Thứ nhất: Quán triệt sâu rộng đường lối, chính sách và pháp luật.*

Công tác xây dựng TLCTTT trong KVPT phải xuất phát từ sự thấu hiểu và vận dụng thành thạo đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về quốc phòng - an ninh. Đây là kim chỉ nam định hướng mọi hoạt động, bảo đảm tính hiệu quả và sự nhất quán trong mọi nỗ lực bảo vệ Tổ quốc.

Việc quán triệt các chỉ thị, nghị quyết, văn bản pháp luật của Đảng và Nhà nước, cũng như các hướng dẫn, chỉ đạo từ các bộ, ban, ngành Trung ương và chính quyền địa phương là điều rất quan trọng. Nội dung này cần được cụ thể hóa trong công tác giáo dục chính trị, định hướng nhận thức cho mọi tổ chức và cá nhân tham gia nhiệm vụ quốc phòng - an ninh tại KVPT.

Yêu cầu bảo vệ Tổ quốc trong bối cảnh hiện nay chịu tác động đa chiều từ cả yếu tố nội sinh và ngoại lai. Sự biến đổi không ngừng này đòi hỏi cấp ủy, chính quyền các cấp phải không ngừng nghiên cứu, cập nhật và vận dụng linh hoạt các chính sách, đường lối vào công tác lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý, điều hành công tác quốc phòng - an ninh. Tính chất đặc thù của mỗi địa phương cần được xem xét kỹ lưỡng để xây dựng TLCTTT phù hợp, đảm bảo sự chủ động, sáng tạo và hiệu quả cao.

Việc phát huy truyền thống lịch sử, văn hóa, tinh thần đại đoàn kết dân tộc là nhân tố quan trọng và mang tính quyết định. Công tác định hướng nhận thức, nâng cao trách nhiệm của người dân trong thực hiện nhiệm vụ quốc phòng - an ninh cần được đẩy mạnh. Việc bám sát thực tiễn, kịp thời phát hiện và khắc phục những hạn chế, yếu kém về mặt tinh thần, chính trị tại địa phương là điều không thể bỏ qua.

*Thứ hai: Phát huy sức mạnh tổng hợp của mọi lực lượng*

Mỗi địa phương đều mang những đặc điểm riêng về lịch sử, văn hóa, xã hội và tâm lý cộng đồng. Việc khai thác và phát huy hiệu quả các nhân tố này sẽ tạo nên sức mạnh tổng hợp to lớn, góp phần quan trọng vào việc hoàn thành nhiệm vụ quốc phòng - an ninh.

Để đạt được điều này, cần tiến hành rà soát kỹ lưỡng, nắm bắt đặc điểm của từng nhóm đối tượng, xây

dựng cơ chế, chính sách phù hợp. Công tác tuyên truyền, giáo dục, vận động cần được thực hiện hiệu quả, kết hợp với việc tăng cường quản lý nhà nước, tạo điều kiện thuận lợi cho mọi người dân, tổ chức tham gia xây dựng KVPT.

Vai trò của hệ thống chính trị, đặc biệt là cấp ủy Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội là vô cùng quan trọng. Các tổ chức này cần phối hợp chặt chẽ trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý, tham mưu, hướng dẫn và tuyên truyền vận động, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân. Mục tiêu là tập hợp sức mạnh tổng hợp, hướng dẫn nhân dân có nhận thức chính trị đúng đắn, củng cố tình yêu quê hương, đất nước, giữ vững ổn định chính trị - xã hội, tạo sự đồng thuận cao, đảm bảo hoàn thành mọi nhiệm vụ quốc phòng - an ninh của địa phương.

*Thứ ba, khai thác hiệu quả di sản văn hóa - lịch sử địa phương.*

Mỗi vùng miền đất nước không chỉ mang trong mình những giá trị văn hóa - lịch sử chung của dân tộc mà còn sở hữu những nét đặc trưng riêng biệt, góp phần tạo nên bức tranh văn hóa Việt Nam đa dạng và phong phú. Đây chính là nguồn nuôi dưỡng tinh thần, là nền tảng hình thành và phát triển nhân cách con người Việt Nam. Những giá trị văn hóa - lịch sử địa phương đóng vai trò nền tảng tinh thần, là động lực và mục tiêu thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội, củng cố quốc phòng, an ninh vững mạnh.

Nhận thức được tầm quan trọng và trước thực trạng hiện nay của di sản văn hóa - lịch sử địa phương, cần có những chủ trương, giải pháp toàn diện và hiệu quả để bảo tồn, phát huy, gắn liền với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Trọng tâm là xây dựng hệ thống cơ chế, chính sách quản lý chặt chẽ các giá trị văn hóa - lịch sử; khôi phục, bảo tồn di sản văn hóa vật thể và phi vật thể; lồng ghép giá trị truyền thống địa phương vào hoạt động quốc phòng, an ninh, giáo dục truyền thống cho nhân dân. Đồng thời, cần kiên quyết khắc phục những hạn chế, xử lý nghiêm minh các hành vi lợi dụng hoạt động văn hóa để trục lợi cá nhân hoặc truyền bá văn hóa tiêu cực, gây ảnh hưởng xấu đến an ninh trật tự địa phương.

*Thứ tư, sự kết hợp chặt chẽ giữa xây dựng TLCTTT với các tiềm lực khác trong KVPT vững mạnh.*

Xây dựng tiềm lực quốc phòng toàn diện bao gồm nhiều yếu tố: TLCTTT; tiềm lực kinh tế; tiềm lực quân sự - an ninh; tiềm lực khoa học - công nghệ và tiềm lực đối ngoại. Mỗi yếu tố đều có vị trí, vai trò riêng, tương đối độc lập nhưng cùng chỉ hướng tới mục tiêu tăng cường sức mạnh phòng thủ. Do đó, sự kết hợp chặt chẽ, biện chứng giữa các yếu tố này là vô cùng quan trọng. Kinh nghiệm thực tiễn đã chứng minh tầm quan trọng của việc kết hợp xây dựng TLCTTT với các tiềm lực khác. Để đạt được hiệu quả cao trong việc kết hợp này, cần tập trung quán triệt và thực hiện các biện pháp sau: Cấp ủy, chính quyền và các cơ quan chức năng cần nắm vững lý luận và thực tiễn về vị trí, vai trò, nội dung của từng tiềm lực trong KVPT. Phải có chủ trương, biện pháp đồng bộ, thống nhất trong việc xây dựng các tiềm lực, phát huy vai trò tham mưu, giúp việc, phối hợp hướng dẫn, kiểm tra, giám sát giữa các cơ quan trong thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, khoa học - kỹ thuật, giáo dục - đào tạo, gắn với củng cố quốc phòng - an ninh. Cần khắc phục những hạn chế về nhận thức và tổ chức thực hiện để xây dựng lực lượng quốc phòng - an ninh vững mạnh, xây dựng thế trận quốc phòng toàn dân, thế trận an ninh nhân dân và thế trận chiến tranh nhân dân vững chắc.

*Thứ năm, tiếp tục tăng cường xây dựng "thế trận lòng dân" vững chắc trong xây dựng KVPT.*

Thực trạng hiện nay tại nhiều địa phương còn chậm trễ trong việc giải quyết những bức xúc của người dân, dẫn đến tình trạng khiếu kiện kéo dài, cùng với đó là tình trạng tham nhũng, lãng phí đã làm suy giảm lòng tin ở quần chúng nhân dân. Vì lẽ đó, việc xây dựng nền tảng niềm tin vững chắc, thắt chặt khối đại đoàn kết dân tộc, quần dân, phát huy tinh thần yêu nước nồng nàn của nhân dân, tạo dựng lòng tin tuyệt đối vào sự lãnh đạo của cấp ủy, chính quyền địa phương, và sự tham gia tích cực của toàn dân vào công cuộc xây dựng KVPT là điều vô cùng cấp thiết.

Xây dựng lòng tin ấy đòi hỏi công tác tuyên truyền, giáo dục phải được thực hiện bài bản, giúp người dân nhận thức rõ âm mưu, thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch; đồng thời thấm nhuần trách nhiệm, nghĩa vụ của công dân trong việc bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ Đảng, bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa. Việc đảm

bảo an ninh chính trị KVPT phải được đặt lên hàng đầu, tạo điều kiện thuận lợi để nhân dân an tâm lao động, sản xuất, nâng cao đời sống, ngăn chặn mọi hành vi chống phá của các thế lực thù địch. Đội ngũ cán bộ các cấp phải đổi mới phương pháp, tác phong làm việc, sát sao cơ sở, tôn trọng quyền làm chủ của nhân dân, luôn dựa vào dân, xem dân là trung tâm, thực sự là người đại diện cho nhân dân trong mọi hoạt động tại địa phương; kiên quyết bài trừ tệ quan liêu, tham nhũng, lãng phí, xa rời thực tế, thiếu gần gũi với nhân dân.

Lực lượng vũ trang nhân dân cần tích cực phối hợp với chính quyền địa phương hỗ trợ nhân dân phát triển kinh tế, xóa đói giảm nghèo, tích cực tham gia các hoạt động như "Ngày vì người nghèo", "Xây dựng môi trường văn hóa khu dân cư", phối hợp cùng "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa", "Quân đội chung sức xây dựng nông thôn mới"; thực hiện tốt các chính sách an sinh xã hội, chăm lo đời sống gia đình hậu phương quân đội, hỗ trợ nhân dân phòng chống dịch bệnh, thiên tai, ổn định cuộc sống.

### 3. Kết luận

Trong bối cảnh quốc tế và khu vực biến động phức tạp, nhiệm vụ củng cố quốc phòng toàn diện đòi hỏi nâng cao chất lượng TL CT-TT tại KVPT. Để khai thác hiệu quả những thành tựu, đồng thời khắc phục những tồn tại trong quá trình xây dựng tiềm lực này, các cấp ủy đảng, chính quyền và cơ quan hữu quan cần tiến hành nghiên cứu, đánh giá toàn diện tình hình. Việc quán triệt sâu sắc các văn bản chỉ đạo, kết hợp với thực tiễn địa phương là điều cốt yếu. Từ đó, đề xuất các giải pháp thiết thực, hiệu quả nhằm tăng cường tiềm lực chính trị - tinh thần, bảo đảm an ninh quốc gia và an ninh địa phương vững chắc trước những thách thức mới. Mục tiêu hướng tới là một nền quốc phòng vững mạnh, bảo vệ toàn vẹn lãnh thổ và chủ quyền quốc gia./.

(1) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, T.13, tr. 264.

(2) Ban Chấp hành Trung ương (2008). *Nghị quyết số 28-NQ/TW của Bộ Chính trị (khóa X) về tiếp tục xây dựng các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương thành khu vực phòng thủ vững chắc trong tình hình mới*. Hà Nội, tháng 9/2008, tr.1.

(3), (4) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, T.I, tr.92, 108.